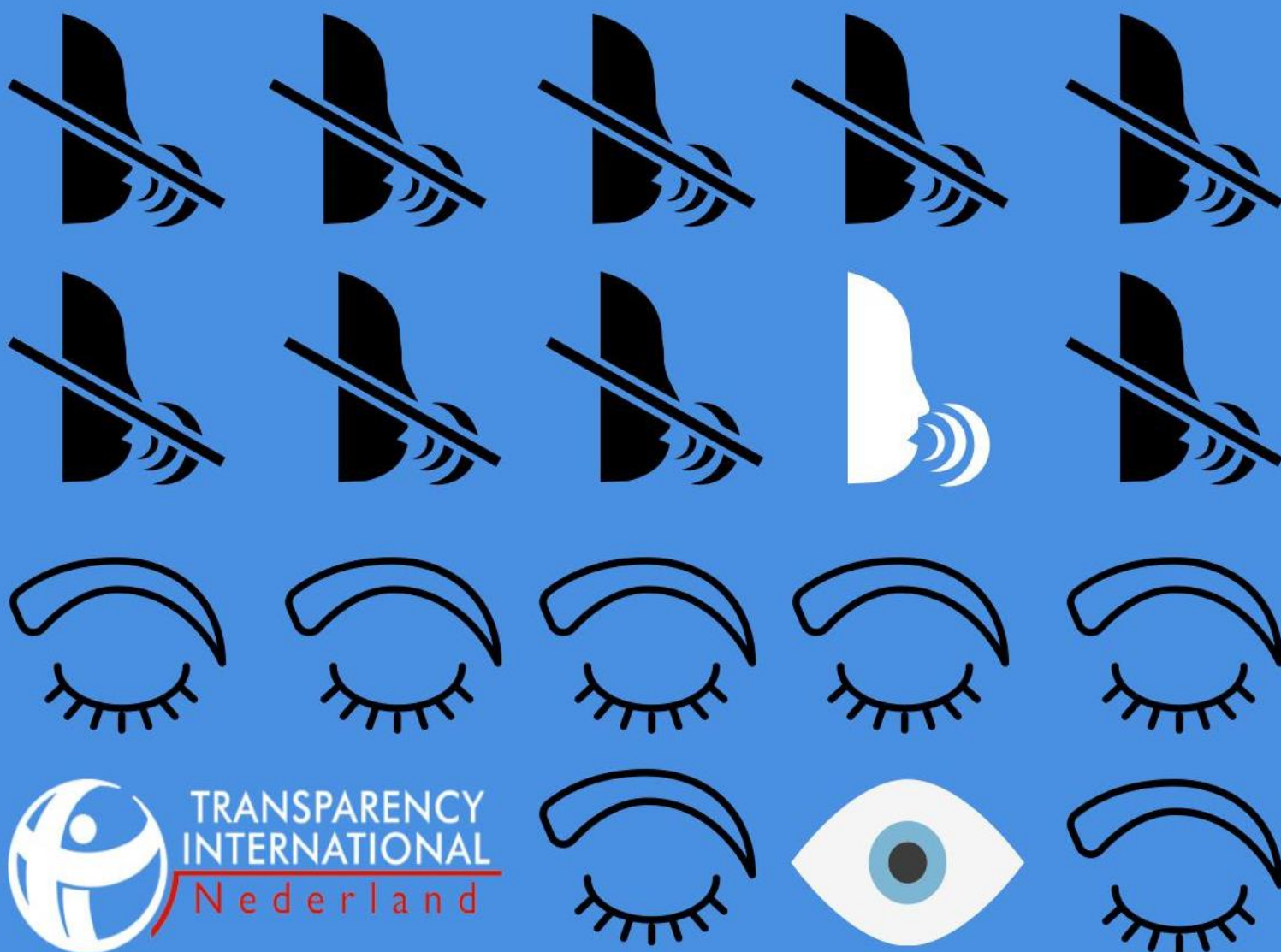

JAARVERSLAG 2016

OVER TRANSPARENCY INTERNATIONAL NEDERLAND (TI-NL)

Transparency International (TI) is een *civil society organisation* (CSO), gericht op de wereldwijde bevordering van integriteit, transparantie en toerekenbaarheid van bestuur teneinde corruptie in de wereld uit te bannen. TI is in 1993 opgericht en heeft haar hoofdzetel in Berlijn. De oprichtingsakte is in Nederland op het Ministerie van Buitenlandse Zaken getekend.

Sinds haar oprichting zet TI zich in om corruptie wereldwijd te bestrijden. TI heeft corruptie als mondiaal probleem op de kaart gezet en nieuwe initiatieven ontwikkeld voor een structurele en effectieve bestrijding van corruptie.

Op nationaal niveau bestrijden meer dan 100 chapters corruptie in eigen land. In Nederland is dat Transparency International Nederland (TI-NL), in 1999 opgericht als een vereniging met leden. TI-NL is een geregistreerde Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) en heeft geen winstoogmerk.

Transparency International Nederland zet zich in voor een wereld waarin de overheid, de politiek, het bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld én burgers vrij zijn van corruptie. Wij werken hard aan de bevordering van integriteit, transparantie en verantwoording in de Nederlandse samenleving. Dit doen wij door te onderzoeken op welke wijze corruptie en machtsmisbruik voorkomt, welke omgevingsfactoren corruptie manifesteren en door voorlichting te geven over corruptiebestrijding. Wij rapporteren hierover op onze website en in de media, en dragen verbeteroplossingen aan. Wij zijn een constructieve organisatie die het gesprek aangaat met de publieke én private sector om transparantie en verantwoord handelen in Nederland te bevorderen.

Door de gedeelde kennis en expertise van activisten, juristen, accountants, technologen en anderen effectief in te zetten, beoogt TI corruptie zichtbaar te maken en daardoor beleidsmakers én burgers te stimuleren om zich voor een effectieve corruptiebestrijding in te zetten. Dat gebeurt in Nederland bijvoorbeeld door onderzoeken zoals meest recentelijk het *Ultimate Beneficial Ownership* (UBO)-onderzoek, het *Transparency in Corporate Reporting* (TRAC)-onderzoek, het rapport '*Lifting the Lid on Lobbying*' over lobbyen in Nederland, door het publiceren van policy-papers over corruptiegevoelige kwesties, door voorlichting aan ministeries en het parlement en door het voeren van een actief mediabeleid. Ook lobbyt TI-NL voor betere wetgeving voor klokkenluiders en bronnen en werken we samen met *Transparency International Secretariat* (TI-S) en andere nationale TI-afdelingen.

INHOUDSOPGAVE

OVER TRANSPARENCY INTERNATIONAL NEDERLAND (TI-NL).....	1
I. ORGANISATIE.....	3
Samenstelling bestuur 2016	3
Rooster van aftreden	3
Governance	3
Financiën en Fondsen	4
Beheer financiële middelen.....	4
Bestuurstaken.....	5
Portefeuilles	5
Samenstelling kabinet.....	5
De organisatorische prioriteiten	7
Monitoring	8
Evaluatie	8
Algemene Zaken.....	9
Media & Communicatie.....	9
TI-NL in het nieuws	10
TI-NL bij presentaties, workshops en andere bijeenkomsten.....	13
Conferenties	13
Young TI	14
Institutioneel Integriteitsforum (2IF)	15
Kennis & Expertise	17
II. INHOUDELIJKE PRIORITEITEN 2016	19
Transparante Lobby.....	19
Transparantie & corruptiebestrijding in de sport	20
Klokkenluiders, journalisten en bronbescherming.....	21
Privaat en publiek toezicht & handhaving	23
UBO-project: transparantie uiteindelijke belanghebbenden	24
Project Monitor EU Voorzitterschap	25
Andere belangrijke activiteiten	26
III. TI-S en TI-NL	27
Internationaal.....	27
Annual Membership Meeting 2016	27
Focus van TI-S	29
Relatie met TI-Secretariaat.....	29
Samenwerking met andere TI-chapters.....	29
IV. Vooruitblik 2017-2018.....	30
Voorlopige agenda 2017.....	31

I. ORGANISATIE

Samenstelling bestuur 2016

Het bestuur van 2016 bestond uit: Frank Erftemeijer (voorzitter sinds 17 februari 2016), Linda Slot-Hoving (penningmeester), Gerke Berenschot (secretaris), Arjen Tillema (voorzitter tot 17 februari 2016), Donald Kalff, Joop Remmé, Hannah de Jong (vanaf 17 februari 2016), Gerrit van Doorn (vanaf 17 februari 2016) en Chris Moll (vanaf 17 februari 2016). Bij de ALV van 27 september 2016, zijn Linda Slot-Hoving en Donald Kalff herbenoemd voor een periode van 3 jaar. Chris Moll heeft per 1 juli 2016 zijn functie neergelegd, de ALV heeft hem tijdens de vergadering van 27 september 2016 decharge verleend. Gerrit van Doorn heeft per 3 februari 2017 zijn functie neergelegd. Er wordt van de ALV tijdens de vergadering op 4 april 2017 decharge gevraagd.

Rooster van aftreden

Leden van het bestuur kunnen voor maximaal drie termijnen van drie jaar worden gekozen – met dien verstande dat tussen de tweede termijn en herverkiezing voor de derde termijn een jaar in acht genomen dient te worden. Door de ALV kan in bijzondere gevallen worden afgeweken van de verkiezingstermijnen. Het rooster van aftreden is als volgt:

LEDEN VAN BESTUUR – ROOSTER VAN AFTREDEN			
Naam	Benoemd	Einde lopende termijn	Afgetreden
Frank Erftemeijer	17 februari 2016	17 februari 2019 (1 ^e termijn)	
Arjen Tillema	28 januari 2015	28 januari 2018 (1 ^e termijn)	
Linda Slot-Hoving	1 juli 2013	1 juli 2019 (2 ^e termijn)	
Gerke Berenschot	1 oktober 2011	1 oktober 2017 (2 ^e termijn)	
Donald Kalff	1 juni 2013	1 juni 2019 (2 ^e termijn)	
Joop Remmé	28 januari 2015	28 januari 2018 (1 ^e termijn)	
Hannah de Jong	17 februari 2016	17 februari 2019 (1 ^e termijn)	
Gerrit van Doorn	17 februari 2016		3 februari 2017
Chris Moll	17 februari 2016		1 juli 2016

Governance

TI-NL is sinds 1 januari 2011 ANBI geregistreerd. TI-NL streeft naar een gediversifieerde financiering, wenst te voldoen aan richtlijnen van de Adessium Foundation (met betrekking tot onder meer diverse *checks and balances* op het gebied van financiële beheersing); wil handelen in lijn met de *Good Governance Codes* van het CBF en de VFI; en voert een conservatief financieel beleid.

Bestuursleden worden kandidaat gesteld door het bestuur of door tenminste vijf leden van het bestuur. De ALV benoemt op basis van deze voordracht de bestuursleden. Het profiel en de benodigde

competenties worden per functie vastgesteld, met dien verstande dat alle leden van het bestuur aan de vereisten van integriteit moeten voldoen.

De Kascommissie bestaat uit een tweetal leden van TI-NL, niet zijnde bestuursleden (Erika Marseille en Robert Jan Hekket). De Kascommissie inspecteert de jaarrekening van TI-NL en verschaft op *ad hoc* basis adviezen. Zo heeft zij in 2016 advies gegeven over de financiële controle en hebben wij op aanraden van de Kascommissie een externe boekhouder, salarisadministrateur en accountant in de arm genomen.

Financiën en Fondsen

In 2016 heeft TI-NL, voornamelijk dankzij de hulp van de gift van Adessium (€63.000 in 2016), projectinkomsten (€70.952 in 2016), individuele lidmaatschapsgelden (€13.661), particuliere giften (€2.371) en de inkomsten gegenereerd vanuit het Institutioneel Integriteitsforum (2IF) (€32.670), haar budget wederom aanzienlijk kunnen vergroten.

Daarnaast heeft TI-NL in 2016 nieuwe fondsen aangewend door een bijdrage te vragen voor lezingen en presentaties (€2915) en een lidmaatschap aan te bieden voor de jonge generatie tegen corruptie: Young TI (€175).

Naast zelfstandig projectwerk (betere bescherming klokkenluiders en bronnen) en projectwerk in samenwerking met andere chapters waaronder TI-EU (onderzoek naar uiteindelijk belanghebbenden) en TI-S (Asset Recovery), streeft TI-NL naar het vergroten van haar budget door middel van extra ledenwerving, zowel individueel als institutioneel en door het verzekeren van institutionele steun. Het bestuur blijft streven naar een gezonde en stabiele financiële huishouding met het oog op de vereiste continuïteit van de organisatie.

Verdere informatie omtrent financiën en fondsen kunt u vinden in het financieel verslag van 2016.

Beheer financiële middelen

Binnen de vereniging is het bestuur gezamenlijk bevoegd om de uitgaven te autoriseren en de betalingen te verrichten. In de praktijk worden de betalingen verricht door de penningmeester in samenspraak met de algemeen directeur. Sinds 2016 is deze gezamenlijke bevoegdheid ingekaderd door autorisaties en autorisatieprofielen via het betalingssysteem bij de Rabobank.

De algemeen directeur heeft (sinds juni 2015) beperkte bevoegdheden om betalingen te verrichten tot €1.000, met dien verstande dat deze betalingen vooraf geautoriseerd moeten worden door de penningmeester of voorzitter.

Binnen het bestuur bestaat volledige transparantie over het beheer van de financiële middelen. Het verloop van de bankrekening wordt periodiek door de penningmeester in samenspraak met de directeur aan het bestuur verstrekt. Daarnaast moet elk jaar een financiële verantwoording worden afgelegd aan TI-S in Berlijn, en aan de Kascontrolecommissie en de ALV.

Nu de organisatie groter wordt, en de financiële middelen toenemen, is sinds 2016 een externe boekhouder, salarisadministratie en accountant ingeschakeld (Dubois & Co).

Bestuurstaken

Het bestuur en de directeur vergaderen maandelijks telefonisch, één keer per 3 maanden *Face To Face* (F2F) en voor zover nodig tussendoor via e-mail en bi/trilateraal. In 2016 heeft TI-NL twee ALV's (17 februari 2016 en 27 september 2016), een vijftal bestuursvergaderingen en veertien conference calls gehouden. Ook zijn regelmatig conference calls gehouden met TI-S, TI-EU en Europese afdelingen van TI.

Het TI-NL bestuur onderneemt op hoofdlijnen de volgende activiteiten:

- De TI-NL ledenvergadering en het bestuur bepalen de missie, de strategie en de te bereiken doelen.
- Het TI-NL bestuur neemt besluiten over lopende zaken/projecten.
- Het TI-NL bestuur maakt keuzes over te ondernemen activiteiten en voert deze uit.
- Het TI-NL bestuur draagt zorg voor een financieel gezonde organisatie.
- Het TI-NL bestuur draagt bij aan de organisatiedoelen van dat secretariaat.
- Het TI-NL bestuur onderhoudt contacten met leden en relaties.
- Het TI-NL bestuur verzorgt presentaties en lezingen.
- Het TI-NL bestuur onderhoudt contacten met media middels interviews en anderszins en draagt bij aan publicaties.

Portefeuilles

Het bestuur werkt met portefeuilles zoals *Sport & Integriteit*, *Klokkenluiders*, *journalisten en bronbescherming* en *Young TI*. Enkele portefeuilles zijn aangepast en zullen in 2017 verder verfijnd worden. Tevens zullen bestuursleden in 2017 wellicht nieuwe portefeuilles op zich nemen.

De verdeling van de portefeuilles in 2016 was:

- Algemene zaken: Frank
- Financiën: Linda
- 2IF: Frank & Arjen
- MKB: Gerrit
- Sport en Integriteit: Gerke
- Kennisnetwerk: Joop
- Internationale zaken: Frank
- Young TI: Gerrit
- Lokale overheden & open overheid: Gerrit
- Klokkenluiders, journalisten en bronbescherming: Hannah

Samenstelling kabinet

Het Kabinet bestaat uit (per 1 december 2016):

- Anne Scheltema Beduin (AD, onbepaalde tijd)
- Lotte Rooijendijk (Communications & Project Officer, bepaalde tijd)
- Fritz Streiff (Research & Project Officer, bepaalde tijd)
- Stagiaires

- Vrijwilligers

De belangrijkste taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het Kabinet zijn de volgende:

- Het bestuur wordt in haar taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden ondersteunt door het Kabinet.
- Voert het beleid & strategie uit.
- Geeft leiding aan projecten en draagt inhoudelijk bij c.q. neemt daarin het voortouw.
- Draagt geoormerkte funding projecten ter acceptatie aan bij het bestuur.
- Opstellen en uitvoeren van Marketing & Communicatieplannen.
- Neemt primair de organisatie op zich van de vergaderingen het bestuur afzonderlijk en gecombineerd alsmede van de Leden- en andere vergaderingen, e.e.a. onder afstemming met de voorzitter.
- Doet beleidsvoorstellen en onderneemt andere initiatieven in het kader van de doelstelling van TI-NL.
- Is eerste contactpunt met TI-S/EU.
- Houdt ter zake van de 'geoormerkte funding' projecten een nauwkeurige urenregistratie bij zodat er een financiële analyse plaats kan vinden.
- Is verantwoordelijk voor de anti-corruptie lobby en voert deze uit.

Begin 2015 heeft TI-NL Anne Scheltema Beduin tot algemeen directeur (AD) benoemd. In augustus 2015 heeft zij een vast contract gekregen, van 1,0 fte. Anne heeft in 2016 haar managementrol voortgezet en verder uitgebouwd. Ze heeft zich nadrukkelijk gericht op de inhoudelijke kant van projecten en draagt hiervoor de eindverantwoordelijkheid op directeursniveau. Zij heeft een belangrijke rol in het onderhouden van contacten met relevante stakeholders en werkt voortdurend aan de uitbreiding van het netwerk van TI-NL. De AD neemt deel aan de periodieke bestuursvergaderingen en heeft daarin een actieve rol.

Sinds januari 2016 is het kabinet van TI-NL versterkt met de komst van Lotte Rooijendijk. Lotte heeft zich gedurende 4 dagen per week met name bezig gehouden met marketing, communicatie en projectcoördinatie. Een van Lotte's projectthema's in 2016 was de bescherming van klokkenluiders en bronnen. Ook heeft ze een grote rol gespeeld in de organisatie en lancering van Young TI en heeft Lotte het jaar afgesloten met de ontwikkeling van de vernieuwde [website](#) van TI-NL.

Tussen januari 2016 en juli 2016 heeft Stefan Drijver als Junior Officer gewerkt aan een monitoringsproject omtrent het Nederlandse EU-voorzitterschap. Stefan heeft in dit kader de ontwikkelingen op verschillende wetgevingsdossiers met betrekking tot transparantie en anti-corruptie nauwlettend gevolgd en over gerapporteerd. De resultaten van het EU-voorzitterschap zijn vervolgens geëvalueerd in een scorecard.

Sinds 14 november 2016 is Fritz Streiff aangesteld als tijdelijke werknemer bij TI-NL (tot 31 mei 2017). Fritz houdt zich gedurende 4 dagen per week met name bezig met het doen van onderzoek op twee thema's: Ultimate Beneficial Ownership en Asset Recovery. Daarnaast verricht hij ondersteunende dagelijkse werkzaamheden op het kabinet van TI-NL.

Stagiairs

In 2016 hebben meerdere stagiairs zich ingezet voor TI-NL, nl.:

- Marketing & Social Media: Fije Verkouteren Jansen
- Algemeen: Arlina van Schaik
- Redactie: Gabrielle Smith

De organisatorische prioriteiten

In het jaarverslag over 2015 gaf het bestuur aan dat in 2016 de prioriteit zou liggen bij het versterken van de organisatie van TI-NL. Het werk dat TI-NL doet is immers gebaat bij een organisatie met meer slagkracht die niet alleen afhankelijk is van vrijwilligers.

TI-NL is een groeiende organisatie, met toenemende invloed in Nederland. Om haar ambitieuze doelstellingen te behalen, heeft TI-NL in 2016 aandacht besteed aan zowel de professionalisering van de organisatie als de bestendinging van financiering.

De eerste belangrijke organisatorische doelstelling voor TI-NL in 2016 was de verdere *professionalisering* om uit te groeien tot een stabiele kernorganisatie met een duidelijke governance structuur. De tweede organisatorische doelstelling in 2016 betrof de *bestendinging en diversificatie van de financiering* van TI-NL om een financieel gezonde organisatie te worden en blijven en om uitbreiding in slagkracht mogelijk te maken met een derde betaalde medewerker. Deze organisatorische doelstellingen zijn voor een groot deel behaald, hetgeen geïllustreerd wordt de volgende resultaten:

Professionalisering

- Een derde (tijdelijke) nieuwe medewerker per november 2016
- Een groter kantoor op het Koninklijk Instituut voor de Tropen (sinds september 2016)
- Twee keer zoveel betalende individuele leden
- Young TI-leden
- Veertien institutionele leden
- Vernieuwing website
- Verdubbeling van likes op Facebook en volgers op Twitter
- TI-NL voldoet aan accreditatievereisten van TI-S
- TI-NL doet in samenwerking met TI-S en andere chapters mee aan projecten

Discussies over professionalisering voor bestuur en kabinet hebben geleid tot de eerste aanzet van een nieuw governance reglement welke in 2017 zal worden gefinaliseerd. Inmiddels wordt er al wel langs de lijnen van dit reglement gewerkt teneinde daar de benodigde ervaring mee op te doen.

Bestendinging en diversificatie financiering

TI-NL heeft gediversifieerde financiering en blijft binnen het budget, inclusief terugverdienmodel:

- Stapsgewijs verhogen financiële bijdrage institutionele leden en invoeren (originele) in-kind bijdrage.
- Groei contributie door groei individuele leden en uitbreiding Young TI-lidmaatschap.
- Uitbreiding fondsen door projectwerk: UBO, Asset Recovery & Bescherming klokkenluiders en bronnen.
- Sprekersvergoeding voor sprekersbijdrage vanuit TI-NL.

Monitoring

Er zijn verschillende momenten waarop TI-NL gecontroleerd wordt op haar werkzaamheden. Deze momenten zijn ingegeven door verschillende partijen waar TI-NL mee samenwerkt, evenals door wettelijke verplichtingen.

Allereerst heeft TI-NL een ANBI status, waaraan diverse voorwaarden zijn verbonden. Zo moet sprake zijn van gescheiden vermogen, beperkt eigen vermogen, een actueel beleidsplan en bestaan enkele administratieve verplichtingen en een publicatieplicht ten aanzien van bepaalde gegevens (o.a. beloningsbeleid, doelstelling en financiële verantwoording).

Binnen de mondiale organisatie voert TI-S eens in de drie jaar een accreditatie procedure uit op grond waarvan TI-NL moet aantonen te voldoen aan de eisen om de naam 'Transparency International' te mogen gebruiken. De accreditatieprocedure bestaat uit een groot aantal vragen en uitgebreide verslaggeving. Een accreditatiecommissie binnen TI-S geeft vervolgens het bestuur van TI-S een aanbeveling over de accreditatie (die in de regel wordt opgevolgd). TI-NL heeft in de zomer van 2014 een onvoorwaardelijke accreditatie gekregen. In 2017 zal TI-NL weer geaccrediteerd worden waarbij TI-NL zal aantonen dat het voldoet aan de eisen om het merk 'Transparency International' te mogen dragen. De accreditatieprocedure zal bij accreditatie eind 2017 voltooid worden.

TI-NL dient te handelen conform de wet, haar statuten en reglementen. Tweemaal per jaar legt het bestuur verantwoording af aan de ALV omtrent het door haar gevoerde beleid alsmede de uitvoering daarvan. Eén van deze ALV's is de "jaarvergadering", waarin het bestuur een jaarverslag uitbrengt over de gang van zaken binnen de vereniging en over het gevoerde beleid. Het bestuur legt de balans en de staat van baten en lasten met een toelichting ter goedkeuring aan de vergadering over.

Binnen het bestuur heerst een transparante cultuur waarin communicatie en verantwoording vanzelfsprekende onderdelen zijn van het gedrag. Tijdens calls en vergaderingen wordt besproken welke zaken er lopen, welke ontwikkelingen er zijn en welke acties (moeten) worden ondernomen. Het dagelijks bestuur (voorzitter, penningmeester (of een ander betrokken bestuurslid) en algemeen directeur) bespreekt dergelijke zaken in detail. Het vier-ogen beginsel zorgt ervoor dat belangrijke e-mails, brieven of stukken niet naar buiten worden gebracht zonder voorafgaand overleg. Belangrijke besluiten worden aan het gehele bestuur voorgelegd.

Tot slot is er nog specifieke controle door fondsen (op dit moment: Adessium) en andere verstrekkers van projectgelden (bijvoorbeeld de Europese Commissie). Ook hiervoor dient TI-NL aan meer of minder specifieke rapportageverplichtingen te voldoen.

Evaluatie

Zoals hierboven beschreven geeft de *governance*-structuur van TI-NL veelvuldig gelegenheid voor monitoring en evaluatie. Tijdens vergaderingen, ALV's, bijeenkomsten en rapportage-momenten doet TI-NL verslag van de ondernomen en geplande activiteiten en resultaten. Deze rapportage-momenten zorgen tevens voor mogelijkheden tot evaluatie. Het bestuur en de algemeen directeur evalueren in beginsel alle activiteiten en resultaten, om te leren wat goed gaat en verbetering behoeft.

Gezien de doelstellingen van TI-NL is meting van de voortgang mogelijk door middel van de volgende ijkpunten:

- Ledenaantallen
- Inschrijvingen nieuwsbrief
- Bezoekers website
- *Likes op facebook en volgers op twitter*
- Geplaatste artikelen, ingezonden brieven en gegeven interviews
- Geproduceerde rapporten, brieven en andere inhoudelijke stukken
- Voortgang op door TI-NL gevolgde onderwerpen

Bovenstaande ijkpunten komen in dit jaarverslag aan de orde (zie media & communicatie, p. 10).

Tijdens de bestuursvergadering in december 2016 heeft het bestuur een sessie buiten afwezigheid van het kabinet gehouden, waarbij zelfevaluatie door ieder bestuurslid afzonderlijk heeft plaatsgevonden en gezamenlijk is besproken. Voorts is het functioneren van het Kabinet aan de orde geweest.

Algemene Zaken

In 2016 is wederom uitgebreid aandacht besteed aan het verspreiden van de boodschap van TI-NL. Allereerst met de nominatie van de NRC Charity Awards 2016 waar TI-NL een spread (twee pagina's) in de vrijdageditie van het NRC won (t.w.v. €65.000).

In 2016 heeft TI-NL opnieuw een recordaantal aan lezingen, bijeenkomsten en pleitbezorgingswerkzaamheden verricht. Door diverse bestuursleden en medewerkers is gesproken met beleidsmakers, politici, institutionele partners, diverse TI afdelingen en een zeer uiteenlopende groep van journalisten, geïnteresseerden en bedrijven. Verderop in het rapport wordt dit nader toegelicht.

TI-NL volgt via de pers individuele corruptiezaken in de publieke en in de private sector met aandacht, maar mengt zich niet in deze zaken. Opsporing en vervolging zijn de verantwoordelijkheid van autoriteiten en instellingen. TI-NL richt zich op integriteit, transparantie, verantwoording afleggen en het voorkomen van corruptie en tracht lessen te trekken uit afgehandelde individuele zaken.

Media & Communicatie

Transparency International Nederland heeft:

- Een Twitter-account: [@transparencynl](https://twitter.com/transparencynl)
- Een Facebook-account: www.facebook.com/transparencynl
- Een [LinkedIn-groep](#)

Belangrijke doelstellingen voor het kabinet van TI-NL waren:

- Het werven van leden en volgers/ likes op social media
- Het onderhouden van contact met de leden door onder andere het opstellen van een wekelijkse nieuwsbrief en onderhoud via de website.
- Het vergroten van de naamsbekendheid
- Het delen van informatie met de samenleving
- Het communiceren van de resultaten van de portefeuilles

volgers december 2015: 456
volgers december 2016: 703

likes december 2015: 869
likes december 2016: 1.654

Met name Twitter en Facebook worden reeds actief gebruikt door TI-NL. Hier wordt dagelijks getweet, geretweet en gepost. Het gebruik van de LinkedIn-account van TI-NL is in 2016 verder uitgewerkt. Op LinkedIn heeft de groep Transparency International Nederland nu 176 leden en wordt er op wekelijkse basis gepost.

Het aantal nieuwe volgers van TI-NL op Twitter is flink gestegen ten opzichte van vorig jaar met 703 volgers. De TopTweet van TI-NL verdiende 7.093 weergaven op 9 december 2016, internationale anti-corruptiedag: *"Happy International Anti-Corruption Day! [#UnitedAgainstCorruption](#) to reaffirm our efforts for development, peace and security!"* De topvolger van TI-NL van het jaar is Arjan El Fassed (CEO van de Open State Foundation), die zelf gevolgd wordt door 254.235 mensen.

Het totaal aantal "likers" op Facebook heeft gedurende het jaar een forse stijging laten zien en is meer dan verdubbeld ten opzichte van het voorgaande jaar: op 31 december 2016 waren dit er 1.755, waar de teller eind 2015 nog op 869 stond. Deze toename heeft grotendeels te maken met de hoge frequentie van posts en het boosten van berichten. Lotte Rooijendijk houdt zich bezig met het verder ontwikkelen van marketing en communicatie, ook via sociale media.

TI-NL in het nieuws

Met grote regelmaat komt Transparency International in het nieuws. In de periode van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016 is Transparency International 178 keer vernoemd in de Nederlandse media (in 2015 bedroeg dit nog 125 keer). Hieronder volgt een selectie van artikelen en items van Transparency International Nederland in de media:

- 30 januari 2016 – Volkskrant, [‘Kwart oud-politici wordt lobbyist’](#)
- 15 februari 2016 - Het FD, [‘We zouden bescheidener mogen zijn in onze kritiek op Oekraïne’](#)
- 1 maart 2016: De Telegraaf, [‘Klokkenluider monddood’](#)
- 5 maart 2016: NRC Handelsblad, [‘Oud-minister Bot wil graag een afspraak’](#)
- 7 maart 2016: NRC Handelsblad, [‘Matchfixing: hoeveel onschuld zijn we kwijt? Het blijft een gok’](#)
- 31 maart 2016: Telegraaf, [‘OM start jacht op corruptie bij BV Nederland’](#)
- 9 april 2016: Nederlands Dagblad, [‘Via Panama naar een eerlijkere wereld’](#)
- 9 april 2016: Volkskrant, [‘Hoe te vechten tegen belastingparadijzen’](#)
- 20 april 2016: Vrij Nederland, [‘HET DEBAT; Stelling: weg met Nederland belastingparadijs’](#)
- 29 juni 2016: Volkskrant, [‘Plek onder de zon voor klokkenluiders’](#)
- 12 juli 2016: Trouw, [‘Iedereen aan de leugendetector’](#)
- 12 augustus 2016 – NRC Handelsblad, [‘Nominatie Charity awards Transparency International’](#)
- 29 september 2016 - NRC.NEXT, [‘Niet geregistreerd? Dan geen Lobby’](#)

- 9 december 2016 - Nederlands Dagblad, '[Klokkenluiders staan nog zwak](#)'

Politicus Jos van Rey verdacht van corruptie

OM vordert € 111 mln van Van Nieuwenhuijzen

Smeergeld voor Oezbeken liep deels via Nederlandse banken en Houthoff

Mogelijk recordboete Petrobras van 1,4 miljard, 'SBM betrokken'

Nederlands bedrijf SBM Offshore zou betrokken zijn bij fraude

Voormalig Petrobras-directeur voor twaalf jaar achter de tralies

Van Dalen weg bij Rabobank na corruptiezaak Vimpel

Nederlands baggerwerk in Indonesië bedreigd door corruptie

Reportage

Telecombedrijf schikt voor 716 miljoen na omkoping

Recordschikking Het OM krijgt miljoenen van Vimpelcom. Het gaat om het grootste schikkingsbedrag ooit.

Shell verdacht van omkoping in Nigeria

Eerste politieke slachtoffer Panama Papers: premier IJsland weg

De 'Panama Papers' hebben hun eerste politieke slachtoffer Sigmundur Gunnlaugsson van IJsland diende dinsdag zijn onthulling dat hij en zijn vrouw een miljoenenfortuin in erfdelen ondergebracht.

Verder wordt TI ook in diverse andere persartikelen genoemd, voornamelijk in artikelen die pleiten voor een goede corruptiepreventie en het belang van integriteitsregels benadrukt.

Website

Een groot deel van de werkzaamheden van TI-NL en TI wereldwijd bestaat uit het doen van onderzoek, het volgen van ontwikkelingen en het verzamelen van kennis over het onderwerp corruptie (in de breedste zin van het woord). Voor TI-NL is de website de voornaamste plek onze bevindingen te presenteren. Hieronder volgt een weergave van de ontwikkelingen op dit terrein in 2016.

Ook in 2016 was de website het primaire middel van communicatie van TI-NL. Gemiddeld werden wekelijks vijf of meer inhoudelijke artikelen gepubliceerd. Om het bereik te vergroten werden de geplaatste artikelen ook op Facebook en soms op Twitter gepost.

Het bezoek van de website is het afgelopen jaar – door de toename van de bekendheid, leden en hoeveelheid artikelen – flink toegenomen met een gemiddelde van 180 bezoeken per dag. In de laatste maanden van 2016 heeft TI-NL hard gewerkt aan de ontwikkeling van een vernieuwde website op het oude, vertrouwde webadres: www.transparency.nl. Deze website is op 2 januari 2017 officieel gelanceerd, in een nieuw, modern format met een grotere gebruiksvriendelijkheid, meer gebruik van social media en de mogelijkheid TI-NL actief te ondersteunen (via zogenaamde “call for action buttons”).

Op de website worden publicaties, artikelen en opiniestukken geplaatst. Dit zijn publicaties uit de media waarin aandacht wordt besteed aan TI en/of leden van de vereniging die zich inzetten in de strijd tegen corruptie. Daarnaast besteedt de website aandacht aan (internationale) onderzoeken die corruptie in Nederland inzichtelijk maken. Lotte Rooijendijk zorgt voor de redactie van de website, suggesties kunt u gaarne doorgeven via communicatie@transparency.nl.

Nieuwsbrief

Wekelijks brengt TI-NL een nieuwsbrief uit via het ledenadministratieprogramma Banster. In 2016 heeft TI-NL 52 keer INTEGRITIJD uitgebracht, die gestuurd wordt aan alle leden van TI-NL. In deze nieuwsbrief vinden de leden vijf relevante artikelen gerelateerd aan corruptie, fraude en omkoping, en de bestrijding hiervan. Daarnaast bevat de nieuwsbrief voor de leden een agenda en tweewekelijks nieuws over de organisatie. In 2016 werd de nieuwsbrief gericht aan de 200 leden gemiddeld genomen door ongeveer 100 ontvangers gelezen.

Ook wordt eens per twee weken een nieuwsbrief aan de 500 nieuwsbrieflezers gestuurd. Deze nieuwsbrieven werden gemiddeld genomen door ongeveer 160 ontvangers gelezen. In 2017 zullen ook de Young TI-leden op wekelijkse basis een nieuwsbrief ontvangen.

Publicaties

In 2016 werden verschillende publicaties van TI-NL, TI-S en andere TI afdelingen gepresenteerd via de website van TI-NL:

- [Corruption Perceptions Index 2015](#), Transparency International, januari 2016
- [Global Corruption Report: Sport](#), Transparency International, februari 2016
- [Fighting Corruption, Demanding Justice](#), Impact Report, Transparency International, april 2016
- [Business Integrity Country Agenda \(BICA\): Conceptual Framework for a BICA Assessment](#), Transparency International, augustus 2016
- [Was it worth it? Assessing government promises at the 2016 Anti-Corruption Summit](#), Transparency International, september 2016
- [Transparency in Corporate Reporting \(TRAC\)](#), assessing publicly listed Dutch companies, Transparency International Nederland, oktober 2016
- [People and Corruption: Europe and Central Asia](#), Transparency International, november 2016
- [Samen tegen Corruptie: Strategie Transparency International Nederland 2016-2018](#)

En verder publiceerde TI-NL op haar website onder meer:

- [Corruption Perceptions Index 2015](#), 27 januari 2016
- [Wet Huis voor Klokkenluiders eindelijk door de senaat](#), 4 maart 2016
- [De Panama Papers](#), 4 april 2016
- [Klokkenluiders trekken vaker aan de bel](#), 13 april 2016
- [Geen belastingparadijs maar verloren paradijs](#), 18 april 2016
- [Panama Papers: geheimhouding is key](#), 20 april 2016
- [Anti-Corruptie Top: Londen 2016](#), 9 mei 2016
- [Interview met klokkenluider Antoine Deltour – LuxLeaks](#), 27 juni 2016
- [TI afkeurend over veroordeling van LuxLeaks klokkenluiders Deltour en Halet](#), 29 juni 2016
- [IMF: de kosten van corruptie](#), 27 juli 2016
- [Nederlandse politiebond wil corruptieonderzoek nationale politie](#), 1 september 2016
- [TRAC: Transparantie Index Nederlandse bedrijven](#), 24 oktober 2016
- [Interview klokkenluider vlieger bij Defensie](#), 24 november 2016
- [Vernieuwde Corporate Governance Code: cultuur & waardecreatie](#), 13 december 2016

- [IACC #17: rechtvaardigheid, gelijkheid, veiligheid en vertrouwen](#), 22 december 2016
- [Scherpe afname financiële misstanden na melding klokkenluider](#), 29 december 2016
- [2016: een terugblik op TI's jaar in corruptiebestrijding](#), 30 december 2016

TI-NL bij presentaties, workshops en andere bijeenkomsten

In 2016 hebben bestuursleden, leden en de algemeen directeur van TI-NL een flink aantal presentaties en lezingen gegeven en deelgenomen aan workshops en debatten. Wij geven een selectie weer, die een weergave is van de breedte van interesse in het onderwerp corruptie:

- Presentatie IIA (internal auditors) over klokkenluiden, februari 2016, Den Haag
- Lezing bij School for Local Governance, maart 2016, Den Haag
- School for Local Governance: OM en anti-corruptiebestrijders Servië, april 2016, Den Haag
- Ontbijtsessie: hoe om te gaan met corruptie in het buitenland, mei 2016, Amsterdam
- Workshop bij School for Management, juni 2016, Radboud Universiteit Nijmegen
- Public Affairs Congres – BVPA “Lobby aan banden”, 6 oktober 2016, Amsterdam
- Corruptierisico's MKB: Integer zakendoen in het buitenland, november 2016, Amsterdam
- Integriteit lokaal bestuur Oekraïne, november 2016, Ecorys, Den Haag

Conferenties

In 2016 is, naast hiervoor genoemde bijeenkomsten waar TI-NL bestuursleden een rol speelden, een aantal events gehouden die door TI-NL zijn georganiseerd of waar TI-NL een rol bij heeft gespeeld:

Seminar: Transparantie & Corruptiebestrijding in Sport 2016

Op 16 maart 2016 heeft TI-NL een interactief seminar in het Olympisch Stadion georganiseerd over de bedreiging die corruptie vormt voor de sport. Het seminar *‘Transparantie en Corruptiebestrijding in Sport’* richtte zich op de maatregelen die internationaal getroffen zijn om corruptie aan te pakken en op de verbeteringen die er nog te behalen zijn. Bekende sprekers waaronder Michael van Praag - voorzitter KNVB & vice-voorzitter UEFA, Jan Loorbach - Vice-chair EU Expert Group Good Governance & oud-bestuurslid NOC*NSF en Marjan Olfers - Hoogleraar Sport & Recht VU Amsterdam, deelden hun expertise. Zij zijn in het bijzonder ingegaan op de rol van *‘good governance in sport’* en *‘omkoping en corruptie in de sport’* (zie ook hoofdstuk II, p. 23).

Seminar: Bestrijding van Corruptie in Nederland

Op 26 mei 2016 heeft TI-NL het seminar *‘Bestrijding van corruptie in Nederland’* georganiseerd in het Koninklijk Instituut voor de Tropen, gericht op de door Nederland getroffen maatregelen omtrent corruptiebestrijding. Het voornaamste doel van de bijeenkomst was monitoring, evaluatie en kennisuitwisseling over de diverse aspecten van bestrijding van corruptie in Nederland. Dit gebeurde met vijf panelleden Jaap van Manen (vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen van De Nederlandsche Bank (DNB)), Marianne Bloos (hoofdofficier van het Functioneel Parket), Paul Koster (directeur Vereniging van Effectenbezitters (VEB)), Hans van der Vlist (directeur van de FIOD), en Angelique Keijzers (partner EY van de afdeling Fraud Investigation & Dispute Services) (zie ook p. 26).

Kick-off Young TI

Op 22 september 2016 heeft TI-NL Young TI gelanceerd met een kick-off bijeenkomst in het thema van leugens, fraude en bedrog op het dakterras van het KIT. Tijdens deze avond is de documentaire "Dishonesty": The Truth About Lies" vertoond welke de menselijke neiging om oneerlijk te zijn verkent. Dit eerste evenement had een mooie opkomst met 40 personen waarvan 20 nieuwe Young TI-leden. Ook heeft onderzoeker Gert Verbeek tijdens een Q&A verteld hoe men zich professioneel kan wapenen tegen leugens, fraude en bedrog (zie ook p. 15).

Fraude Film Festival

Als winnaar van de Anti-Fraude Award 2015 was TI-NL op uitnodiging aanwezig bij het Fraude Film Festival 2016. Voor de uitreiking van de Anti-Fraude Award 2016 werd Arjen Tillema tijdens een Q&A gevraagd te vertellen over de ontwikkelingen van TI-NL na het winnen van de award. De derde Anti-Fraude Award ging naar onderzoeksjournalist Peter Olsthoorn. Het was een geslaagde derde editie van het Fraude Film Festival met spraakmakende documentaires en vurige Q&A's.

Integer zaken doen in het buitenland

Het congres "Integer zaken doen in het buitenland" werd op 11 november 2016 georganiseerd door Transparency International Nederland en de ABN Amro Bank. Het congres richtte zich op klanten uit het midden- en kleinbedrijf die in het buitenland opereren. De verschillende vormen van corruptie zijn ruim aan bod gekomen, evenals vele praktijkvoorbeelden. Er waren veel experts aanwezig voor goed advies en praktische handvatten om integer zaken te doen in het buitenland. Ook waren er verschillende themasessies waarbij bepaalde risicoland, zoals Rusland, China, Turkije en Brazilië extra aandacht hebben gekregen.

Young TI Cinema Session

Op donderdagavond 8 december heeft Young TI een cinema session georganiseerd in het thema van corruptie in de internationale wapenhandel met de indringende documentaire "Shadow World" van Johan Grimonprez, die de schimmige wereld van corruptie en macht achter de wapenhandel in beeld brengt. Andrew Feinstein, de Zuid-Afrikaanse schrijver van het gelijknamige boek waar Grimonprez zijn documentaire op baseerde, is speciaal voor deze gelegenheid naar Nederland gekomen, waar hij in een Q&A heeft verteld over zijn ervaringen met corruptie en witwassen in de wereldwijde wapenhandel.

Open Government Partnership Global Summit 2016

In de tweede week van december 2016 heeft TI-NL deelgenomen aan de wereldwijde top van vertegenwoordigers van de 'Open Government Partnership' die om het jaar plaatsvindt. Door middel van uitwisselingen van ideeën, workshops, discussies en lezingen probeert de Partnership een open overheid te bevorderen. Het doel is meer transparantie en burgerparticipatie te bereiken in de deelnemende landen.

Derde Asset Recovery Conference

In de derde week van december 2016 heeft TI-NL meegedaan aan de derde 'Asset Recovery Conference' in Kiev, Oekraïne. Dit mede door TI-Oekraïne georganiseerde evenement vormde ook het startpunt van het werk van de eerdergenoemde werkgroep die zich bezighoudt met de Oezbeekse telecom omkopschandaal.

Young TI

Jongeren zijn niet zelden meer onbevangen, hebben meer energie, en durven vaak hardere standpunten in te nemen, ook als het gaat om de bestrijding van corruptie. We willen jongeren bij ons werk betrekken en interesseren voor de strijd tegen corruptie. In dit kader bieden wij netwerkborrels, stages, scriptieonderwerpen en lezingen over corruptie gerelateerde onderwerpen. We werken hiertoe samen met diverse studentenverenigingen, alumni verenigingen en verenigingen van young professionals.

Na de ontwikkeling van een format voor een TI-NL jongerentak in 2015 heeft TI-NL op 22 september 2016 Young TI gelanceerd met een kick-off bijeenkomst in het thema van leugens, fraude en bedrog op het dakterras van het KIT. Dit eerste evenement had een mooie opkomst met 40 personen waarvan 20 nieuwe Young TI-leden.

Op 8 december 2016 heeft een tweede bijeenkomst plaatsgevonden, een cinema session rondom de internationale wapenhandel met de spreker Andrew Feinstein en de documentaire 'Shadow World' met inhoudelijk sterke discussies en veel enthousiasme vanuit het publiek. Dit evenement kende een opkomst van 30 personen waarvan 5 nieuwe Young TI-leden.

Het voornemen van TI-NL is om 3 á 4 keer per jaar een dergelijke bijeenkomst te plannen voor Young TI om zo het netwerk uit te breiden. Voorlopig blijft TI-NL deze bijeenkomsten coördineren maar TI-NL wil eind 2017 een Young TI commissie vormen met betrokken leden die Young TI zullen trekken, waarbij het in 2018 een zelfstandig onderdeel van TI-NL moet vormen. Young TI organiseert dan eigen bijeenkomsten voor de doelgroep en verspreidt kennis over corruptie onder de doelgroep.

Institutioneel Integriteitsforum (2IF)

Sinds 2012 staat lidmaatschap van TI-NL open voor rechtspersonen teneinde bedrijven, professionele organisaties, CSO's, (semi-) publieke organen en andere entiteiten in staat te stellen lid te worden. Om lid te kunnen worden van het Institutioneel Integriteitsforum (2IF) dienen alle institutionele leden de "Code of Conduct" van TI-NL te onderschrijven en een due diligence proces te doorlopen.

Afhankelijk van de omvang van het bedrijf of de instelling bedraagt de jaarlijkse bijdrage thans tussen €500 en €5.000,-. Ook is een *in kind* lidmaatschap mogelijk.

Eind 2016 heeft het 2IF van TI-NL een [veertiental institutionele leden](#): ABN AMRO Bank NV, Brunel, FMO, het Instituut voor Internal Auditors, KAS BANK, het Koninklijk Instituut voor de Tropen, de Nederlandse Beroepsvereniging voor Accountants, Norton Rose Fulbright, People in Touch, Schiphol NV,

Siemens NV, Unilever, WKPA en Yokogawa Europe. Gesprekken met diverse potentiële leden zijn in een vergevorderd stadium.

2IF-bijeenkomsten

De eerste 2IF-bijeenkomst van 2016 vond plaats op 27 mei 2016 bij ABN AMRO met het thema 'ethisch ondernemen'. Een drietal onderwerpen zijn aan bod gekomen tijdens deze bijeenkomst. Het eerste onderwerp in het thema ethisch ondernemen was de herziening van de corporate governance code, waarbij John Bendemacher van ABN AMRO en IIA inging op het onderwerp cultuur in de corporate governance code. Het tweede onderwerp wat aan bod kwam was leiderschap in ethiek. Eppy Boschma van VNO-NCW en MKB Nederland gaf hierbij inspiratie voor baanbrekende ethiek in het bedrijfsleven. Tenslotte was Peter van Veen van TI-UK aan het woord die zich in zijn sprekersbijdrage met name toelagde op de grenzen van ethisch en onethisch ondernemen.

Op 24 oktober 2016 hield het 2IF een tweede bijeenkomst bij de Nederlandse

Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Er is een tweetal onderwerpen aan bod gekomen tijdens de bijeenkomst, nl.:

- 1) het afleggen van verantwoording van het bedrijf aan de accountant en van de accountant aan de samenleving
- 2) de verantwoording van het bedrijfsleven aan de maatschappij met de presentatie van het onderzoeksrapport [Transparency in Corporate Reporting](#).

De onderwerpen van de bijeenkomst waren met elkaar verbonden door het overkoepelende thema: het afleggen van verantwoording. Sprekers op deze bijeenkomst waren Veronique Stoffels, beleidsadviseur NBA over het tegengaan van fraude en corruptie: de rol van de accountant, Valentijn Kerklaan, KPMG en voorzitter NBA Expertgroep Fraude/Wwft over corruptie en de verantwoordelijkheid van de auditor en tenslotte Anne Scheltema Beduin, directeur TI-NL. Zij ging in op de onderzoeksresultaten van het onderzoeksrapport [Transparency in Corporate Reporting](#).

Beide bijeenkomsten werden goed bezocht (+/- 40 deelnemers) en zijn positief beoordeeld door de deelnemers. In 2017 zal TI-NL voor haar 2IF leden opnieuw twee 2IF-bijeenkomsten beleggen.

Individuele leden

TI-NL hecht veel waarde aan haar individuele leden. Zij dragen bij aan onze missie voor een transparanter Nederland en versterken de positie van de TI-NL waardoor de organisatie meer invloed kan uitoefenen op regelgeving en beleid en integriteit. Zo kan ook in Nederland integriteit, inzichtelijkheid, verantwoording worden bevorderd en corruptie worden tegengaan. Met behulp van de bijdrage van leden kan TI-NL de thema's concreet maken, onder meer door middel van het organiseren van bijeenkomsten en door het onder de aandacht brengen bij beleidsmakers en de wetgever.

Leden hebben toegang tot informatie, onderzoeken en het netwerk van Transparency International en bezoeken bijeenkomsten van TI-NL, al dan niet met andere organisaties gezamenlijk georganiseerd. Bovendien ontvangen leden wekelijks de nieuwsbrief INTEGRITIJD en krijgen ze de mogelijkheid twee maal per jaar deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering waar presentaties worden gehouden door interessante sprekers.

Het ledenaantal in 2016 bedraagt 200 en is hiermee weer flink toegenomen ten aanzien van 2015 (was 150 leden). Het ledenaantal wordt gebaseerd op basis van de ontvangen contributie (€ 50,- per jaar) en niet op basis van inschrijving bij de vereniging. Ook heeft TI-NL haar individuele lidmaatschap uitgebreid naar de jongere generatie: Young TI, bedoeld voor studenten en young professionals met interesse in ethiek, transparantie en integriteit en die de strijd tegen corruptie ondersteunen. Het Young TI-netwerk van Transparency International Nederland heeft nu 25 leden. Daarnaast ontvangen 463 geïnteresseerden de nieuwsbrief van TI-NL, een verdubbeling ten opzichte van het voorgaande jaar.

Naar verwachting zal er ook in 2017 noodzaak zijn voor verdere ledenwerving:

- Meer leden betekent een groter draagvlak voor de strijd tegen corruptie.
- Een groter netwerk waaruit TI-NL kan putten voor kennis over corruptie én om corruptie effectiever onder de aandacht te brengen.
- De jaarlijkse contributie van de leden draagt bij aan de door TI-NL ondernomen activiteiten. Meer leden betekent een grotere financiële armslag, noodzakelijk om onze doelstellingen te bereiken.

Kennis & Expertise

TI-NL bouwt verder aan een groep experts: leden van TI-NL die zich professioneel met vraagstukken van integriteit, transparantie, aansprakelijkheid en corruptie bezighouden of posities bekleden die ontwikkeling van beleid op deze terreinen met zich meebrengt. TI-NL kan dankzij adviezen van deze – al dan niet in klein verband samenwerkende – deskundige leden met gezag publiekelijk reageren op de actualiteit en anticiperen op nieuwe ontwikkelingen.

Zo functioneert al een aantal jaren de commissie “Bescherming Klokkenluiders” bestaande uit Paul Arlman, Elisabeth Lissenberg, Jeroen Brabers, Caroline Raat, Hannah de Jong (bestuurslid TI-NL), Joop Remmé (bestuurslid TI-NL), ondersteund door Anne Scheltema Beduin (directeur TI-NL) en Lotte Rooijendijk (Communicatie & Project Officer TI-NL). Deze groep monitort de Wet Huis voor Klokkenluiders, de activiteiten van het Huis voor Klokkenluiders en andere ontwikkelingen op het gebied van klokkenluiden. In 2016 is de commissie enkele keren bij elkaar gekomen en heeft zij ook een bezoek gebracht aan het Huis voor Klokkenluiders (zie ook p. 24)

Een tweede commissie is de commissie “Handhaving” bestaande uit Arjen Tillema, Gerke Berenschot, Robert Hein Broekhuijsen, Abiola Makinba, ondersteund door Anne Scheltema Beduin. Deze groep concentreert zich op het verbeteren van de handhaving van wetgeving gericht tegen grensoverschrijdende corruptie. Naar aanleiding van een bijeenkomst van de commissie “Handhaving” in 2015, is op 26 mei 2016 het seminar ‘*Bestrijding van Corruptie in Nederland*’ georganiseerd door Transparency International Nederland (zie ook p. 26).

Een derde commissie concentreert zich op ‘Open Overheid’. Meer openheid vanuit de overheid doet recht aan de belangen van individuele burgers en bevordert democratische besluitvorming, integriteit en verantwoording door de overheid. In 2016 heeft TI-NL in dit kader deelgenomen aan diverse bijeenkomsten rondom het Actieplan Open Overheid 2016/2017 (onderdeel van OGP), waaronder de kick-off van het [Actieplan Open Overheid](#) en het [Doe Open-festival](#). Ook heeft TI-NL in dit kader, gecombineerd met het Nederlandse EU-Voorzitterschap, deelgenomen aan [Transparency Camp Nederland](#). TI-NL wil in de komende jaren de betrokkenheid van leden en andere stakeholders vergroten bij anti-corruptie inspanningen door een uitbreiding van relevante commissies op het belangrijke terrein van good governance en integriteit.

II. INHOUDELIJKE PRIORITEITEN 2016

Op inhoudelijk gebied geldt in het algemeen dat TI-NL in 2016 de ontwikkelingen op het gebied van corruptie kritisch heeft gevolgd en hierover heeft gepubliceerd. Ook heeft TI-NL contacten met TI-S, leden, relaties en vele anderen onderhouden en diverse presentaties en lezingen gegeven in 2016. Deze komen verderop in dit deel aan de orde.

De speerpunten voor 2016 waren: decentralisatie en integriteit lagere overheden, het vergroten van awareness van corruptierisico's (met name voor het MKB), handhaving van anti-corruptie wetgeving (in samenhang met het wereldwijde *No Impunity*-initiatief van TI) en een transparantie lobby. Daarnaast zijn klokkenluidersbescherming, sport en educatie doorlopende onderwerpen waar TI-NL specifiek aandacht aan besteedt.

TI-NL speelde ook in 2016 een belangrijke rol bij de totstandkoming van anti-corruptiewetgeving en standaarden. Waar dit nog onvoldoende is, zal TI-NL lobbyen voor betere wetgeving of standaarden. Bovendien moet bestaande wetgeving gehandhaafd worden om straffeloosheid te voorkomen.

Om deze doelstelling te behalen heeft een aantal inhoudelijke projecten gedaan en activiteiten ondernomen. De meeste inhoudelijke projecten van TI-NL komen hieronder aan bod. Een aantal lopende projecten wordt doorgezet en een aantal nieuwe projecten zijn gestart. Deze worden hieronder kort beschreven met verwijzingen naar verdere informatie. Op alle onderwerpen die hieronder genoemd zijn, streeft TI-NL ernaar een serieuze gesprekspartner te zijn voor regelgevende instanties en inhoudelijk goed onderbouwde standpunten en adviezen ten aanzien van de prioriteiten te leveren.

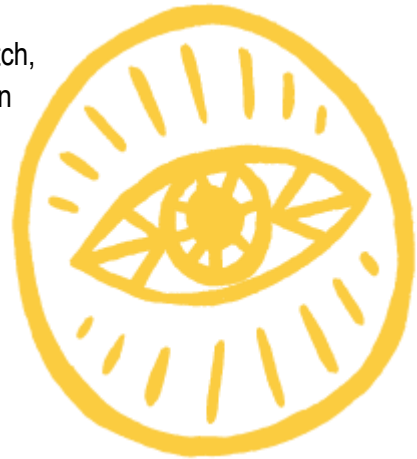
Transparante Lobby

In het kader van TI-NL's doelstelling *“een meer transparantie lobby in Nederland”* publiceerde TI-NL in april 2015 haar rapport, *‘Lifting the Lid on Lobbying – Enhancing Trust in Public Decision-making in the Netherlands’*. Een van de conclusies daarin is dat lobbyen in Nederland bijna volledig ongeregeerd is. De Nederlandse samenleving heeft weinig zicht in wie bij wie lobbyt, welke middelen daarbij worden ingezet en wat de doelen en resultaten daarvan zijn. Precies zoals Tweede Kamerleden Lea Bouwmeester en Astrid Oosenbrug in hun voorstel *‘Lobby in Daglicht’* ook constateren. TI-NL probeert via samenwerking met diverse partijen, waaronder voornoemde Kamerleden en VNO-NCW, maar ook de sector zelf, te bezien hoe in Nederland op meer verantwoorde wijze gelobbyd kan worden en hoe transparantie, integriteit en gelijke toegang tot de politiek en beleidsmakers gewaarborgd worden, juist in onze polderomgeving.

In 2016 is TI-NL een serieuze gesprekspartner geweest voor wetgevende instanties en leverde inhoudelijk goed onderbouwde standpunten en adviezen ten aanzien van de prioriteiten. De input van TI-NL is meegenomen in diverse wetgevingsprocessen waaronder de initiatiefwet *Lobby in Daglicht* van Lea Bouwmeester en Astrid Oosenburg. TI-NL heeft meerdere malen gesproken met initiatiefnemer van de Wet Lea Bouwmeester. Zij heeft veel van de argumenten van TI-NL gebruikt in haar voorstel (TI-NL is ook rechtstreeks genoemd daarin). Op latere momenten vroeg Lea Bouwmeester aan TI-NL met name om mee te denken wat de meest effectieve manier zou zijn het voorstel in het huidige politieke klimaat te bewerkstelligen. Op dit moment zijn enkele moties aangenomen (o.a. legislative footprint), en zet TI-NL het lobbytraject voort met een bredere coalitie (zie ook p. 21).

Lobbywatch

TI-NL heeft in samenwerking met Transnational Institute, Foodwatch, SOMO en Milieudefensie in 2016 [Lobbywatch](#) opgezet: een coalitie van maatschappelijke organisaties voor ethisch verantwoorde belangenbehartiging in het publieke besluitvormingsproces. Tijdens de lancering van Lobbywatch werd het onderzoeksrapport "[Een giftige lobby](#)" gepresenteerd, een onderzoek naar de lobby voor toelating van onkruidbestrijdingsmiddel glyfosaat. Deze coalitie zal haar werk in het transparanter maken van de lobby de komende jaren voortzetten en uitbouwen.

Open Overheid

In het kader van de doelstelling om meer transparantie binnen de overheidsinstituten, door gezagsdragers en beleidsuitvoerenden in de publieke sector te creëren heeft TI-NL in 2016 samen met enkele andere maatschappelijke organisaties een bijdrage geleverd aan het nieuwe Actieplan Open Overheid 2016-2017. In het manifest '[Onze overheid, onze informatie!](#)' van de Maatschappelijke Coalitie voor een Open Overheid waar TI-NL deel van uitmaakt wordt uiteengezet welke onderwerpen in het nieuwe Actieplan van de overheid bijzondere nadruk moeten krijgen. Hierin wordt een elftal prioriteiten gesteld die kunnen bijdragen aan verbetering van verdere transparantie van de Nederlandse overheid. Deze punten lopen van lobbytransparantie tot meer datawijsheid in het curriculum. De komende jaren zal TI-NL, mede in samenwerking met andere organisaties, de voortgang van het actieplan monitoren en voor TI-NL belangrijke onderwerpen uitlichten.

Transparantie & corruptiebestrijding in de sport

Sport en samenleving kunnen de ogen niet meer sluiten voor corruptie. Een gebrek aan integriteit in de sport vormt een bedreiging die de kern van sport raakt en compleet tegen de sportbeleving indruist: fair play en wederzijds respect. Wereldwijd verblijdt en verbindt sport miljarden mensen en mag daarom niet worden misbruikt voor persoonlijk gewin. Wil sport een voorbeeldfunctie voor de maatschappij blijven vervullen, dan is het noodzakelijk om de integriteit van sport te beschermen en met transparant beleid het vertrouwen te herwinnen.

In het kader van de doelstelling voor betere integriteitsborging in de sport in Nederland onderneemt TI-NL met diverse belangrijke spelers (onder wie NOC*NSF en de KNVB) activiteiten om integriteit in de sport te promoten. TI-NL draagt bij aan de discussie door onderzoek te doen en oplossingen aan te dragen om integriteit binnen de sport te verbeteren. Ook op het gebied van handhaving (o.a. tegengaan match-fixing) draagt TI-NL bij aan integriteit in de sport. Op 11 februari 2016 presenteerde Transparency International haar [Global Corruption Report \(GCR\)](#) met het onderwerp

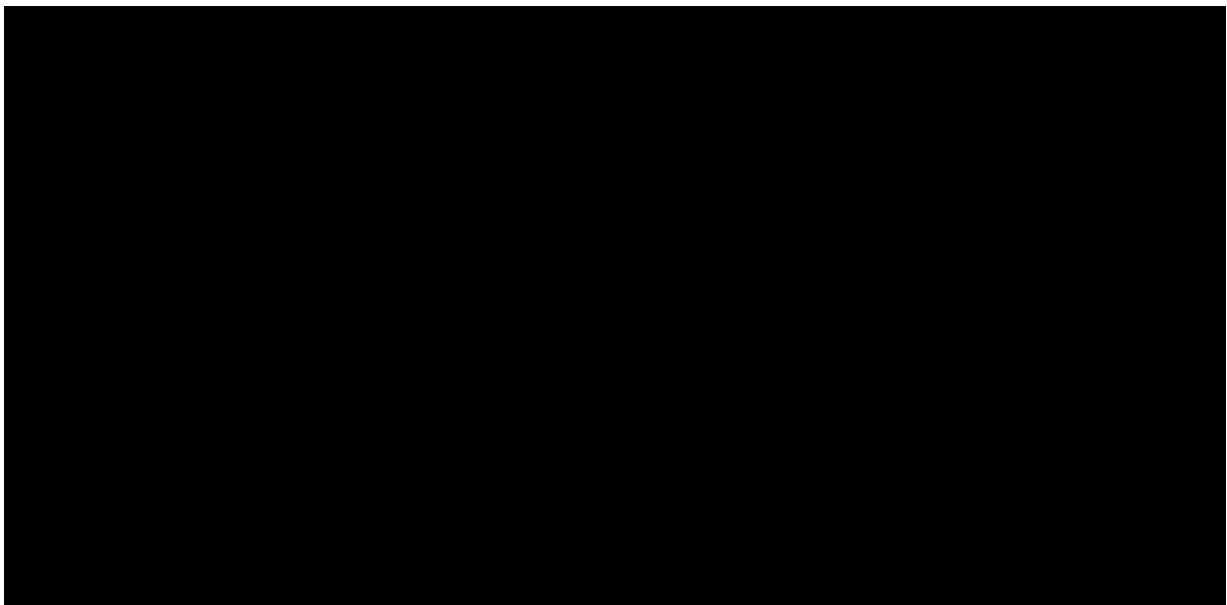
sport. Het rapport gaat onder meer in op integriteitsrisico's in de internationale sport, de grote corruptieschandalen en analyseert hoe de sport hiertegen beschermd kan worden waarbij wordt gepoogd

constructieve oplossingen aan te dragen. Dit vormde aanleiding voor Transparency International Nederland om op 16 maart 2016 een interactief seminar te organiseren in het Olympisch Stadion over de bedreiging die corruptie vormt voor de sport. Het seminar *'Transparantie en Corruptiebestrijding in Sport'* richtte zich op de maatregelen die internationaal getroffen zijn om corruptie aan te pakken en op de verbeteringen die er nog te behalen zijn. Op initiatief van Gerke Berenschot, bestuurslid TI-NL en expert op het gebied van transparantie en corruptiebestrijding in de sport, deelde bekende sprekers waaronder Michael van Praag - voorzitter KNVB & vice-voorzitter UEFA, Jan Loorbach - Vice-chair EU Expert Group Good Governance & oud-bestuurslid NOC*NSF en Marjan Olfers - Hoogleraar Sport & Recht VU Amsterdam, tijdens dit seminar hun expertise en werd een debat ontlokt tussen spreker en publiek om constructieve oplossingen te stimuleren.

In het bijzonder is ingegaan op de rol van *'good governance in sport'* en *'omkoping en corruptie in de sport'*. Tijdens het seminar zijn vragen aan bod gekomen als:

1. Is stimuleren van good governance voldoende om de sport te vrijwaren van corrupte bestuurders?
2. Heeft sport een voldoende groot zelfreinigend vermogen?
3. Kan sport worden geholpen bij het effectief signaleren en handhaven van niet-integer gedrag?
4. Is good governance in sport momenteel al te afhankelijk van externe partijen als Amerikaanse opsporingsinstanties?
5. Welke maatregelen kunnen beleidsmakers, opsporingsautoriteiten, bedrijven en het publiek treffen om de efficiëntie en effectiviteit van corruptiebestrijding in sport te vergroten?

Het volledige debat van het seminar "Corruptiebestrijding in Sport is vastgelegd op film. Bekijk onderstaande video of klik [hier](#).

De komende jaren zal TI-NL bijdragen aan de discussie door onderzoek te doen en oplossingen aan te dragen om integriteit binnen de sport te verbeteren. Ook op het gebied van handhaving (o.a. tegengaan match-fixing) wil TI-NL bijdragen aan integriteit in de sport.

Klokkenluiders, journalisten en bronbescherming

Transparency International Nederland vindt dat klokkenluiders goed beschermd moeten worden: zij dragen bij aan een wereld waarin misstanden worden opgelost, in plaats van weggestopt.

In het kader van de doelstelling omtrent een betere bescherming van melders in Nederland heeft TI-NL in 2016 wederom een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de bescherming aan klokkenluiders en bronnen. Begin 2016 heeft TI-NL gelobbyd voor betere wetgeving voor klokkenluiders en een ruimer werknemersbegrip in de Wet Huis voor Klokkenluiders (ook vrijwilligers, stagiairs en freelancers moeten worden beschermd bij het melden van misstanden). Dit verzoek is gehonoreerd en TI-NL heeft wijzigingen kunnen bewerkstelligen in het voorstel van de wet en wordt genoemd in het traject. In 2016 is er aandacht geweest voor de invoering van de nieuwe wet ter bescherming van klokkenluiders rond de start van het Huis voor Klokkenluiders. TI-NL heeft de laatste ontwikkelingen van de Wet Huis voor Klokkenluiders (vanaf 1 juli 2016) gevolgd en het Huis voor Klokkenluiders gemonitord – TI-NL heeft met de voorzitter en twee leden van het Huis voor Klokkenluiders gesproken voor een kennismaking en een evaluatie van het eerste halfjaar.

Halverwege 2016 heeft TI-NL een plan gemaakt voor een driejarig project, gericht op een betere bescherming van klokkenluiders en bronnen en een aanvraag gedaan voor de financiering van dit project bij Stichting Democratie en Media. In december 2016 heeft TI-NL vernomen dat Stichting Democratie en Media EUR 70.440 voor dit driejarige project ter beschikking stelt aan TI-NL. In het nieuwe project (dat begin 2017 van start gaat) zal TI-NL bijdragen aan de totstandkoming, evaluatie en lobby van wet- en regelgeving (zowel op nationaal als op Europees niveau) die zorgt voor een betere bescherming van klokkenluiders, journalisten en hun bronnen, en bijdragen aan een positieve beeldvorming rondom klokkenluiders en bronnen.

Eind 2016 heeft TI-NL samen met TI-S en een aantal andere chapters input gegeven op een conceptvoorstel van een EU Richtlijn voor Klokkenluiden, opgesteld door de Europese Groene Partij (EGP) voor het Europees Parlement. In 2017 zal TI-NL eveneens een bijdrage leveren aan de totstandkoming van de EU Richtlijn.

Ook heeft TI-NL meegedaan met twee internationale klokkenluiderscampagnes op initiatief van TI-S: een campagne rond het proces van de LuxLeaks klokkenluider Antoine Deltour en een EU whistleblowing campagne. In het kader van deze laatste campagne heeft TI een bekende Nederlandse klokkenluider [geïnterviewd](#).

Daarnaast heeft TI-NL deelgenomen aan een internationale klokkenluidersbijeenkomst in Berlijn, waar alle TI-chapters die actief zijn op het onderwerp klokkenluiden aanwezig waren. Ook participeerde TI-NL in een workshop over de EU Richtlijn Klokkenluiden in Brussel, georganiseerd door TI-S. Verder heeft TI-NL verschillende artikelen gepubliceerd in vakbladen en op de website, zijn er diverse interviews geweest en zijn er presentaties over het onderwerp klokkenluiden gegeven. Het onderwerp klokkenluiden heeft tevens aandacht gekregen tijdens het Seminar Handhaving dat door TI-NL is georganiseerd (zie Conferenties, p. 27). Daarnaast is de Commissie Klokkenluiden (zie Kennis & Expertise, p. 19) een aantal maal bij elkaar gekomen om de ontwikkelingen rondom de bescherming van klokkenluiders te evalueren.

Privaat en publiek toezicht & handhaving

Corruptie en omkoping lijken meer in de belangstelling te staan dan ooit. Op internationaal niveau kan bijvoorbeeld worden gewezen op de aanpak van corruptie rondom de FIFA. Ook in Nederland zijn de laatste jaren diverse ontwikkelingen te signaleren op het gebied van preventie en bestrijding van corruptie en omkoping. Toch kreeg Nederland in 2014 nog kritiek op het handhavingsbeleid ten aanzien van buitenlandse corruptie, o.a. van de OESO en de VN. In maart 2015 is mede met het oog hierop een belangrijk [beleidsdocument](#) uitgebracht, waarin de plannen van Nederland om het corruptiebeleid aan te scherpen uiteen zijn gezet. Hierin werd een integrale aanpak van corruptie voorgesteld met behulp van verschillende pilaren: integriteitsbevordering en corruptiepreventie; detectie en melding van corruptiesignalen, en solide onderzoek, daadkrachtige handhaving en sanctionering. In mei 2015 bevestigde de OESO dat Nederland door deze inspanningen op de goede weg zit.

In het kader van deze ontwikkelingen heeft TI-NL in het tweede kwartaal van 2016 in het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam een seminar georganiseerd, dat zich onder de titel 'Bestrijding van corruptie in Nederland' op de door Nederland getroffen maatregelen richtte. Tijdens het seminar werd gekeken naar de voortgang op het gebied van preventie en bestrijding van corruptie sinds de [beleidsbrief](#) die in maart 2015 werd uitgebracht door het kabinet. Het voornaamste doel van de bijeenkomst was monitoring, evaluatie en kennisuitwisseling over de diverse aspecten van bestrijding van corruptie in Nederland. De kernvraag van het seminar luidde: hoe succesvol is de integrale aanpak van corruptie van het kabinet, zoals beschreven in de beleidsbrief van maart 2015, in de praktijk?

Met deze vraag in gedachten spraken vijf panelleden, onder leiding van TI-bestuurslid Arjen Tillema, over hun ervaringen en gingen met elkaar en de zaal de discussie aan. Te gast waren Jaap van Manen (vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen van De Nederlandsche Bank (DNB)), Marianne Bloos (hoofdofficier van het Functioneel Parket), Paul Koster (directeur Vereniging van Effectenbezitters (VEB)), Hans van der Vlist (directeur van de FIOD), en Angelique Keijsers (partner EY van de afdeling Fraud

Investigation & Dispute Services). Ieder gaf vanuit zijn of haar eigen ervaringen een kijk op de bestrijding van corruptie in Nederland. Duidelijk werd dat de bedrijfscultuur een belangrijke rol speelt in de bestrijding van corruptie en dat detectie van corruptiesignalen nog steeds lastig is.

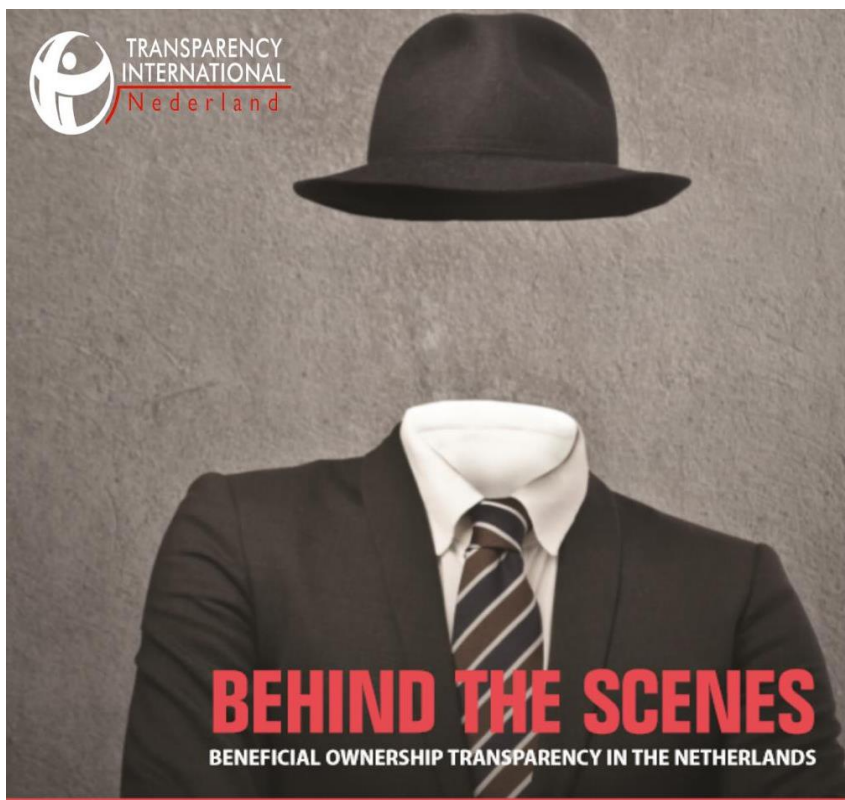

Dit seminar werd gehouden in het kader van TI-NL's doelstelling om de handhaving van anti-corruptiemaatregelen dusdanig te verbeteren dat straffeloosheid niet meer voorkomt en Nederland beter scoort op het gebied van handhaving van internationale corruptie ([Exporting Corruption Scale](#) van Transparency International) en verdere voortgang maakt wat betreft de aanbevelingen van de OESO op dit gebied. U kunt [hier](#) het verslag van het seminar teruglezen.

UBO-project: transparantie uiteindelijke belanghebbenden

Volgens een onderzoek van de Wereldbank en de VN Office on Drugs and Crime in 2011, gebruikten meer dan 70% van een groep van 200 corrupte politici anonieme vennootschappen en trusts om hun identiteit te verhullen. Op dit moment is het (in Europa) nog steeds mogelijk juridische structuren op te zetten zonder de identiteit van de daadwerkelijke eigenaar (oftewel uiteindelijke belanghebbende, UBO) bekend te maken aan bevoegde instanties. Dit gebrek aan transparantie werkt belastingontduiking in de hand. Ook misbruiken criminelen dit om financiële middelen verkregen door middel van corruptie, criminaliteit en belastingontduiking wit te wassen en illegale geldstromen over de hele wereld te laten stromen.

In het licht van de doelstelling "meer transparantie op het gebied van uiteindelijke belanghebbenden" heeft TI-NL samen met Oxfam Novib, Tax Justice NL en One enkele malen gesproken met beleidsmakers van het ministerie van Justitie en Financiën (en ook de Permanente Vertegenwoordiger van NL in de EU nam deel). Ook heeft TI-NL een lobbybrief mede ondertekend. Hierbij zijn verschillende voor deze organisaties belangrijke punten naar voren gebracht. TI-NL – net als andere Europese chapters en met TI-EU – lobbyde voor een openbaar register (publiek toegankelijk), zonder registratieplicht en betaalmuur, en in de vorm van open data (zoekbaar op persoon). Ten aanzien van het register zou eind 2016 een voorstel gepubliceerd worden: dit is nog altijd niet gebeurd.

Om de vormgeving van het register te kunnen beïnvloeden heeft TI-NL eind januari 2015 samen met TI-EU en 5 andere TI-afdelingen een projectvoorstel ingediend bij de Europese Commissie, genaamd 'Enhancing Beneficial Ownership Transparency'. Dit voorstel is begin 2016 goedgekeurd. Naar aanleiding hiervan is TI-NL tezamen met de andere chapters een internationaal onderzoeksproject begonnen naar het belang van transparantie in de uiteindelijke belanghebbenden.

Als onderdeel van dit project heeft TI-NL bestaande regelgeving, sancties en de rol van betrokken actoren geanalyseerd en onderzoek gedaan naar hoge risicosectoren en grensoverschrijdende samenwerking. Ook heeft TI-NL gekeken naar de toekomstige plannen in wetgeving en praktijk omtrent meer UBO transparantie. De (geplande) implementatie van de Vierde Anti-Witwas Richtlijn speelt hierbij een belangrijke rol, waaronder een wijziging van de Wet ter voorkoming van witwassen en terrorisme, de invoering van een UBO-register en een centraal aandeelhoudersregister. In 2017 zal TI-NL het resulterende onderzoeksrapport in het kader van een stakeholder seminar lanceren. Na de lancering van het onderzoeksrapport zal TI-NL de implementatie van de Richtlijn in Nederlandse wetgeving monitoren en input leveren op het gerelateerde wetgevingsproces. Na het project en de implementatie van de Richtlijn zal TI-NL zich bezig houden met het monitoren van de werking en handhaving ervan. Dit onderwerp is immers een belangrijk instrument om corruptie te bestrijden, en valt daarmee onder de wereldwijde focus van TI op 'No Impunity'.

Project Monitor EU Voorzitterschap

Vanaf januari 2016 was Nederland voorzitter van de Raad van de Europese Unie, die in verschillende onderwerp-specifieke samenstellingen samenkomt en bestaat uit de betreffende ministers van de Lidstaten. In het kader van de doelstelling voor meer transparantie besluitvorming EU en bijdragen aan consequente monitor van EU-voorzitterschappen door TI-afdelingen heeft TI-NL tijdens het Nederlands EU-voorzitterschap de voortgang op specifieke onderwerpen gerelateerd aan corruptiebestrijding, transparantie en toerekenbaarheid gemonitord, zoals de Inter-Institutional Agreement voor een lobbyregister, het Tax Transparency Package, wijzigingen van de Shareholders Rights Directive, verdere Trilogue Transparency en TTIP.

De voortgang is beoordeeld met behulp van een Balanced Scorecard en er is gesproken met de permanente vertegenwoordiging, alsmede financiën, justitie en buitenlandse zaken. Er zal na publicatie

van het budget een rondetafelbijeenkomst plaatsvinden om het Nederlands EU-voorzitterschap aan de hand van de Balanced Scorecard te evalueren met de stakeholders.

Andere belangrijke activiteiten

- **'Asset Recovery'**: TI-NL is sinds november 2016 onderdeel van een internationale werkgroep die zich bezighoudt met het onderwerp 'Asset recovery'. De onderzoeks- en advocacy-werkzaamheden van de werkgroep worden via TI-S gefinancierd door de Open Society Foundations. De concrete casus waar de werkgroep aan werkt is de grootschalige corruptiezaak rondom de dochter van de voormalige Oezbeekse president, Gulnara Karimova. Zij werd door verschillende telecombedrijven met honderden miljoen dollar omgekocht in ruil voor toegang topt de Oezbeekse markt. TI-NL kijkt in dit kader naar de Nederlandse link. De telecombedrijven hebben de omkopingshandelingen namelijk deels via Nederlandse hoofd- of bijkantoren laten lopen en daarbij gebruik gemaakt van Nederlandse bankrekeningen, notarissen en accountants.
- **'Country-By-Country Reporting'**: TI-NL maakt deel uit van een werkgroep die de wettelijke en politieke ontwikkelingen rondom 'country by country reporting' (CBCR) monitort. Openbare CBCR zou fiscale transparantie vergroten doordat burgers wereldwijd toegang krijgen tot belangrijke informatie met betrekking tot de betalingen van belasting van multinationale ondernemingen, waardoor belastingontwijking onmogelijk zou worden. Helaas voldoet het huidige wetsvoorstel van de Europese Commissie van 12 april 2016 niet aan deze verwachtingen. Samen met TI-EU, Oxfam Novib, Tax Justice en ONE, heeft TI-NL zich ingezet om beleidsmakers op nationaal en Europees niveau van de nodige wijzigingen te overtuigen, opdat de EU deze belangrijke kans om fiscale transparantie te vergroten niet gaat missen.
- **Advocacy Oekraïne referendum**: Transparency International Nederland heeft begin 2016 campagne gevoerd vóór het samenwerkingsverdrag met Oekraïne. Oekraïne heeft de laatste jaren harder dan ooit gewerkt om corruptie te bestrijden. Het land heeft geavanceerde anti-corruptiewetgeving geïntroduceerd, een anti-corruptiebureau in het leven geroepen voor de preventie en vervolging van corruptie en wetgeving aangenomen die politieke partijen verplicht openheid van zaken te geven over hun financiën. Het komt nu aan op de implementatie van de wetgeving en het goed functioneren van de nieuwe instituten. Transparency International Nederland beschouwt het verdrag als een middel om corruptie te bestrijden en heeft daarom actief campagne gevoerd met Stem Voor Nederland vóór het samenwerkingsverdrag.
- **Dam tot Damloop 2016**: tijdens de Damloop 2016 in september heeft Young TI 10 mijl tegen corruptie gerend en donaties opgehaald voor de kilometers tegen corruptie die ten goede zijn gekomen van de doelstellingen van TI-NL in het kader van corruptiebestrijding. Ook in 2017 zal TI-NL weer rennen tegen corruptie tijdens de Damloop 2017. Rent u mee met TI-NL? Aanmelden kan via communicatie@transparency.nl.

III. TI-S en TI-NL

Internationaal

TI-NL zal uiteraard ook binnen de internationale organisatie een belangrijke rol blijven spelen. Speciale aandacht zal hierbij uitgaan naar de chapters uit landen die goed scoren op CPI en vergelijkbaar zijn met Nederland. Verder zal TI-NL samenwerken met TI-S (o.a. middels onze periodieke bijdrage aan het rapport 'Exporting corruption' en met betrekking tot het TI-S document "Incentivising Integrity in Banks"), TI-EU en met TI afdelingen (o.a. 'EU beneficial ownership' en 'Asset recovery'). Ook zal TI-NL deelnemen aan de jaarlijkse 'Business Integrity Workshop' georganiseerd door TI-S in Berlijn van 21 tot 23 maart 2017. Door dergelijke projecten, workshops en deelname aan de Annual Members Meeting en andere internationale of bilaterale bijeenkomsten onderhoudt TI-NL actieve en effectieve contacten met de TI organisatie.

Door haar eigen strategie te implementeren draagt TI-NL bovendien bij aan de implementatie van de internationale strategie Together against Corruption. TI-NL streeft er uiteraard weer naar in 2017 (opnieuw) te voldoen aan de accreditatievereisten van TI-S.

Annual Membership Meeting 2016

Frank Erftemeijer, Linda Slot-Hoving en Lotte Rooijendijk namen deel aan de op 30 november 2016 gehouden jaarlijkse ledenvergadering van Transparency International (Annual Member Meeting - AMM) in Panama. Aansluitend namen zij deel aan de Internationale Anti-Corruptie Conferentie (1-3 december).

Tijdens het formele deel van de AMM heeft de Algemene Vergadering de volgende resoluties aangenomen:

- Transparency International roept op tot het beëindigen van geheimhouding als een enabler voor corruptie (initiatief van TI-UK gesteund door TI-Australië, TI-Rusland, TI-Oekraïne, TI-Zwitserland en Corruption Watch (Zuid-Afrika).
- Transparency International roept op tot corruptie-vrij "land governance" wereldwijd (initiatief van TI-Kenia gesteund door TI-Liberia, Corruption Watch Zuid-Afrika, TI-Ghana, TI-Kameroen, TI-initiatief Madagaskar, TI-Sierra Leone, TI-Uganda, TI-Zambië en TI-Zimbabwe.

Verder zijn de [highlights](#) in 2016 op het gebied van corruptiebestrijding besproken door de voorzitter van Transparency International en is er een update gegeven over de voortgang van [TI2020](#): de strategie. Ook is het jaarverslag en de financiële rapportage over 2015 ter goedkeuring voorgelegd aan de leden en is er een update gegeven van de financiën in 2016 en het budget voor 2017. Tenslotte is de transformatie van TI-S uitgebreid aan bod gekomen. Deze transformatie is nog niet afgerond en is vooral gericht op het gezond houden van de financiële situatie op de langere termijn, kwaliteitsverbetering en meer ondersteuning richting de TI-chapters.

Internationale Anti-Corruptie Conferentie

Aansluitend aan de AMM vond van 1 tot 4 december de 17e [Internationale Anti-Corruptie Conferentie](#) (IACC) plaats in Panama met als thema "rechtvaardigheid, gelijkheid, veiligheid en vertrouwen". De oproep van de bijeenkomst luidt: mensen over de hele wereld – activisten, overheden, het bedrijfsleven en de media – moeten samenkomen om corruptie uit te bannen en diegenen schuldig aan corruptie verantwoordelijk houden in een tijdperk waarin integriteit en waarheid onder vuur liggen.

Voor de 17e IACC zijn meer dan 1.600 mensen uit zo'n 130 landen in Panama City bijeengekomen met één [gemeenschappelijke oproep](#): het is tijd voor rechtvaardigheid, gelijkheid, veiligheid en vertrouwen. In de thuisbasis van Mossack Fonseca, het advocatenkantoor in het hart van de Panama Papers, hebben anti-corruptie activisten de internationale gemeenschap opgeroepen tot beëindiging van de illegale netwerken die geheimhouding bevorderen in rechtsgebieden over de gehele wereld.

De conferentie riep iedereen binnen de anti-corruptie beweging op om:

- Krachten te bundelen om [openbare aanklagers in Brazilië](#) te ondersteunen, waar nieuwe wetgeving hun werk bedreigt.
- Activisten zoals Joe Moses, die werd lastig gevallen op zijn reis uit Papoea-Nieuw-Guinea naar Panama, te beschermen.
- Journalisten die schrijven over corruptie en worden bedreigd als gevolg van het goede werk wat ze doen, zoals [Okke OrNSTEIN](#), die werd aangehouden in Panama op verdenking van smaad en laster, te vrijwaren.

Tijdens de IACC is er door anti-corruptie activisten gedemonstreerd tegen de aanhouding van de Nederlandse journalist Okke OrNSTEIN. Hij werd half november bij binnenkomst in Panama gearresteerd. De reden voor zijn aanhouding waren artikelen die hij op zijn weblog Bananama Republic publiceerde over dubieuze activiteiten van de Canadese zakenman Monte Friesner in Panama. De aanklacht was laster en smaad.

Ook heeft de voorzitter van Transparency International, Jose Ugaz, een oproep gedaan aan de president van Panama, Juan Carlos Varela, tot vrijlating van Okke OrNSTEIN, waarbij Ugaz benadrukte dat de aanhouding van OrNSTEIN een bedreiging is voor de vrijheid van meningsuiting.

Eind december heeft President Varela met internationale druk (van onder andere TI) gratie verleend aan OrNSTEIN en net voor Kerst kwam de journalist weer op vrije voeten. Terwijl de verleende gratie heel goed nieuws was, zouden journalisten in de eerste plaats niet mogen worden aangehouden voor het rapporteren over corruptie.

Focus van TI-S

Het secretariaat in Berlijn (TI-S) geeft leiding aan internationale initiatieven van de beweging, ondersteunt de nationale chapters en coördineert regionaal werk door middel van het delen van kennis, belangenbehartiging en coalitievorming. Het dient als een kenniscentrum die inzicht biedt in de dynamiek van corruptie en nieuwe benaderingen van corruptiebestrijding.

TI-S blijft toewerken naar een rol waarin zij de nationale afdelingen meer zal 'faciliteren' en ondersteunen. TI heeft inmiddels [meer dan 100 nationale afdelingen](#). Overtuigd van het potentieel van die ruim 100 nationale chapters ambieert TI-S een bestendinging en vergroting van het belang van deze nationale afdelingen in eigen land. De impact van Transparency International is met sterke nationale chapters in potentie groter dan wanneer enkel de organisatie in Berlijn groter zou groeien.

Relatie met TI-Secretariaat

In 2016 is opnieuw en vaak constructief en positief contact geweest tussen TI-NL en TI-S. TI-NL heeft op diverse wijze kunnen bijdragen aan de mondiale beweging.

Eind 2016 heeft TI-NL samen met TI-S en een aantal andere chapters input gegeven op een conceptvoorstel van een EU Richtlijn voor Klokkenluiden, opgesteld door de Europese Groene Partij (EGP) voor het Europees Parlement. In 2017 zal TI-NL eveneens een bijdrage leveren aan de totstandkoming van de EU Richtlijn.

Ook heeft TI-NL meegedaan met twee internationale klokkenluiderscampagnes op initiatief van TI-S: een campagne rond het proces van de LuxLeaks klokkenluider Antoine Deltour en een EU whistleblowing campagne. In het kader van deze laatste campagne heeft TI een bekende Nederlandse klokkenluider [geïnterviewd](#).

Daarnaast heeft TI-NL deelgenomen aan een internationale klokkenluidersbijeenkomst in Berlijn, waar alle TI-chapters die actief zijn op het onderwerp klokkenluiden aanwezig waren. Ook participeerde TI-NL in een workshop over de EU Richtlijn Klokkenluiden in Brussel, georganiseerd door TI-S.

Samenwerking met andere TI-chapters

TI-NL heeft verder op diverse wijzen, die hiervoor deels al aan de orde zijn geweest, bijgedragen aan activiteiten die werden georganiseerd door andere TI chapters, in het bijzonder middels samenwerking met de chapters in Londen en Brussel en middels deelname aan seminars georganiseerd door chapters in de landen in het Oosten van Europa.

TI-NL heeft diverse malen bijgedragen aan werkzaamheden van TI-EU, het deel van TI-S dat zich in Brussel bevindt en zich richt op EU (brede) aangelegenheden. Er werden ook diverse bezoeken aan Brussel afgelegd, bijvoorbeeld in het kader van het hiervoor genoemde project over uiteindelijke belanghebbenden (UBO). In verband met hetzelfde project heeft TI-NL deelgenomen aan een seminar georganiseerd door TI-EU met vijf andere TI chapters tijdens het Open Government Partnership Global Summit 2016 in Parijs. In dit kader heeft TI-NL in 2016 nauw samengewerkt met TI-chapters uit Italië, Slovenië, de Tsjechische Republiek, Luxemburg en Frankrijk.

Tenslotte heeft TI-NL tijdens de 'Asset Recovery Conference' in Kiev meerdere seminars en paneldiscussies bijgewoond met onder andere vertegenwoordigers van TI-S, TI-Ireland, TI-UK en TI-EU.

IV. Vooruitblik 2017-2018

De strategie 2016-2018, die in maart 2016 is afgerond, bevat de prioriteiten voor TI-NL voor de komende drie jaar. Hieronder worden deze in grote lijnen uiteengezet:

De strategie bevat drie hoofdthema's, die aansluiten bij de internationale strategie 2020 van TI-S: 'Mensen en Partners', 'Preventie, Handhaving en Rechtvaardigheid' en 'Sterke Beweging'. Deze drie thema's zullen ons helpen corruptie effectief te bestrijden. De kern is dat TI dit werk niet alleen kan doen: we willen mensen en organisaties betrekken bij onze strijd tegen corruptie. We streven ernaar een consensus tegen corruptie te bereiken, waarbij iedereen niet alleen weigert een steekpenning te betalen, maar ook niet meer stemt op corrupte kandidaten of corruptie op andere wijze vergoelijkt.

Deze drie thema's ondersteunen TI-NL in de effectiviteit van corruptiebestrijding. De kern is dat TI-NL dit werk niet alleen kan doen: we willen mensen en organisaties betrekken bij onze strijd tegen corruptie. We streven ernaar een consensus tegen corruptie te bereiken, waarbij iedereen niet alleen weigert een steekpenning te betalen, maar ook niet meer stemt op corrupte kandidaten of corruptie op andere wijze vergoelijkt.

Mensen die willen helpen om corruptie te bestrijden moeten weten wat en hoe zij kunnen bijdragen. Zij moeten kunnen zien dat dit in hun leven effect sorteert en de maatschappij er positief door wordt beïnvloed. TI zal hiertoe samenwerken met individuen, maatschappelijk middenveld, overheid en private sector.

PREVENTIE, HANDHAVING EN GERECHTIGHEID

Waar wetten en standaarden tekort schieten, zetten wij ons in deze te versterken om corrupte systemen aan banden te leggen. Ook het handhaven van bestaande wetten is een belangrijk onderdeel van ons werk.

STERKE BEWEGING

Tot slot zullen wij als organisatie proberen ons bereik, onze impact en onze invloed te vergroten. We zullen onze innovatie vergroten en beter onderzoeken wat echt werkt bij het bestrijden van corruptie.

Transparency International Nederland dankt haar leden, institutionele leden, donateurs en contacten van harte voor hun bijdragen aan de activiteiten die TI-NL in 2016 heeft kunnen ontplooien. Transparency International Nederland zet deze samenwerking in 2017 graag voort om samen integriteit, inzichtelijkheid en toerekenbaarheid verder te bevorderen in Nederland.

Voorlopige agenda 2017

UBO-seminar: 4 april (16:00 – 18:00 uur, Hotel Arena, Amsterdam)

ALV: 4 april 2017 (19:00 – 21:30 uur, Hotel Arena, Amsterdam)

2IF-bijeenkomst: voorjaar 2017 (verdere informatie volgt)

ALV: najaar 2017 (verdere informatie volgt)